ច្បាប់ប្រុស

មានលក់ដុំនៅ

តូបលេខ ១០ វិថីឧកញ៉ាឆ្នុង

ភ្នំពេញ

គ.ស. ១៩៥៧

CA52

ច្បាប់ប្រុស

បទព្រហ្មគីត

នេះបទព្រហ្មគីត ពីព្រេងព្រឹទ្ធទុកខ្ទុនាន ដែង បងជានិទាន ទុកគ្រាន់មើលជាច្បាប់ថ្មី ៗ ឲ្យអស់ កូនចៅក្រោយ ស្ដាប់កុំឲ្យភ្លេចស្មារតី ប្រដៅ ទាំងប្រុសស្រី យកទុកខ្លួនគ្រប់គ្នា ។ ធម្មតា កើតជាមនុស្ស ទោះស្រីប្រុសក្រណាស់ណា ក្រគិតកុំចិន្ដា ឲ្យបានដឹងសមទំនឹងគួរ ។ ទឹង អស់ញាតិសន្ដាន សោះគេមានពាក្យជាជួ កុំគ្នឹង កុំតែងតួ ល្មើកបៅងកុំពាក្យធំ ។ ទឹងដើរដូចកូជគ្គ ឲ្យទុនអង្គអាបធារម្ភ ឲ្យត្រូវទឹងច្បាប់ក្រម គួរ ប្រតិបត្តិកុំឲ្យគ្គង ។ រៀនបទរៀនបាទចាស់ កុំ ប្រុទ្ធាស់លើរៀមច្បង ស្រដីទឹងអ្នកផង ពាក្យ

ឲ្យត្អូរកុំងនឹរ៉ុំ ៗ អឺអឹអញ្ជាប់សាប់ ត្គូងឹពាក្យគេបទី
គេស្រដី ដើមដៀលឲ្យអប្រិយ ស្រដីថាកូនឥត
ពូជ ៗ ចាស់ទុំមិនប្រដៅ ដេរកូនចៅទើបវា
ខូច គេថាកូនឥតពូជ មិនដឹងច្បាប់ទឹងចាស់ទុំ ៗ
គេដៀលដល់ម៉ែឪ កើ្ដអាស្រូវស្អុយរហ៊ុំ គេស្ដី
ដើមដៀវដុំ ដំនៀលនោះដល់មកចាស់ ៗ កុំកាច
កុំស្អូតពេក កុំចំអៀកអៀនរហ័ស កុំខ្លាចកុំហ៊ាន
ណាស់ ឲ្យរំពឹងរំពៃគ្រប់ ៗ តោះដេកឲ្យ
រហ័ស ភ្ញាក់មុនចាស់ដោះទឿងលុប មុខមាត់
មើលឲ្យគ្រប់ ទ្រព្យរបស់សឹមដេកវិញ ស្វាមី
សុំឲ្យប្រៀក កុំបបៀតទាំនឹមូលមិញ តូចធំឲ្យ
ប្រៀកបេញ តាមពាក្យចាស់ថាអភ័ព្វ ៗ ដេក

យប់កុំដេកយូរ ហើយទទូរដូចគេដាច់ សំពត់
ស្លៀកឲ្យខ្ជាប់ កុំឲ្យគាក្រោកក្រៅខ្លួន ៗ ទីង
ដេកកុំទ្រមក់ ឲ្យលង់លក់ក្រៅពីខ្លួន បើភ្ញាក់ឲ្យ
ដឹងខ្លួន ឡើងអង្គុយកុំមាត់ខ្លាំង ៗ ប្រែប្រាណ
ប្រុងវិញ្ញាណ ខ្លាចក្រែងមានចោរចិត្តខ្លាំង ប្រញ្ញ
ប្រាណប្រថដញ្ញាំង ដញ្ញួនទ្រព្យលួចយកចេញ ៗ
បើឥតមោះមន្ទិល កុំឲ្យខ្ជិលដេកទៅវិញ ភ្ញាក់
ហើយឲ្យក្រោកចេញ រកដក់ថ្នាំស៊ីមស្លា ៗ ពោះ
ពេលពន់ព្រលប់ គន់ឲ្យគ្រប់ទ្រព្យនានា កាំបិត
ខាងអាត្មា ឲ្យសិតទឹកដាក់ចុងជើង ៗ ប្រអប់
ដាក់ទឹមស្លា ថ្វាយទេព្តារក្សាយើង ហើយ
ឲ្យបំពក់ភ្លើង នៅគ្រានក្រៅកុំឲ្យដាច់ ៗ កុំឲ្យ

អស់រលីង រលត់ឆេងហើយថាក្មួយ សព្វថ្ងៃ
មើលកុំដាច់ ៗ កុំដើរយកពីផ្ទះគេ ថែទាំមើល
ជើងក្រាន ឲ្យ៖សមានកុំទំនេរ បង្កាន់បង្កើតភ្លើង
កុំប្រហែសឲ្យសូន្យសុន ៗ ប្រយ័ត្នក្រែងក្រអាយ
ពុំសប្បាយឈឺពោះពុង បង្កាត់កំដៅអគ្គី អុជបំភ្លឺ
មើលនេះនោះ ៗ មានកាលយប់ងងឹត ក្មួយ
មិនគិតជួនកូនជុះ គ្មានភ្លើងអុជបន្ទុះ ក្រានរលុះ
រលត់ឆេង ៗ ទៅរកភ្លើងសស្រាក់ ព្រួយលំបាក
តែខ្លួនឯង ហេតុខ្ជិលពុំគិតក្រែង ក្រយប់ថ្ងៃព្រួយ
ដើរឆ្ងាយ ៗ ហើយថែឲ្យតាំទឹក ពេះយប់ព្រឹក
កុំគិតណាយ ជង់ជាក់ក្អមរាក់កាយ សព្វពួចពាន
ការអុងធំ ៗ កុំឲ្យស្ងួតក្អមឆេង អស់រលីងពាងធំៗ

គ្មានសោះនោះមិនសម ដួនក្រែងក្រអាយយប់
ថ្ងៃ ៗ តោះដើរទៅឆ្ងាយជិត កាន់កាំបិតកំដរដៃ
ក្រែងមានមែកឈើព្រៃ កាប់កាន់មកទុកជាឧប ៗ
ដួនកាលក្រែងបទ្ទា មុតអាត្មាគ្រាន់ចាក់ដោះ ជា
គ្រឿងគ្រប់មិនខុស ការសត្រូវតោះត្នាក្ដៃ ៗ ដើរ
ព្រៃឲ្យមើលលើ ឃើញស្ទឹតឈើជាប់ទ្វៃ កាន់
កាប់កុំដៃទេ អគ្និយគន់មើលធ្វេងស្ដាំ ៗ ក្រែង
មានឈើព្រៃអាច់ គួរកាប់កាប់ធ្វើជាថ្នាំ ផ្ញើក្រាន
គ្រាន់ដណ្ដាំបាយបានផ្អិនឆាប់ជួបចិត្ត ៗ សោះ
ស្រីស្រដីបាន បើខុសមានមិនព្រួយចិត្ត សព្វថ្ងៃ
ប្រុងគំនិត ថែទាំទើបគង់របស់ ៗ មាសប្រាក់
ស្រស់តែក្ដិរ ទុកឲ្យល្អកុំសប្បុរស សំចយកុំឲ្យអស់

មើលថែជួនខ្លួនឯងណា ៗ សូវស្ងួតកុំឲ្យដាច់
បើវាតិចឲ្យ១សប្ដាហ៍ រិះរកផ្សេងទៀតណា ឲ្យបាន
ច្រើនគ្រាន់ទុក ៗ ទឹបចាយឲ្យគិតក្រោយ
តោះនឹងឲ្យៗមើលមុខ កុំឲ្យស៊ីកគ្រលុក តោះ
នឹងទុកឲ្យចំណាំ ៗ ផ្លូវធ្វើចំការ ឲ្យ១សប្ដាហ៍
គ្រឿងគ្រាប់ដាំ ស្ទូកគ្រែខ្ទីគ្រប់គ្រុំ គ្រាវគ្រូសក់
សព្វបន្ទូ ៗ កុំខ្ជិលកុំប្រមូល តោងឆុះរកសុំគេ
គេមិនឲ្យឯងទេ តែគឺមោះព្រោះខ្ជិលដាំ ៗ តោះ
ធ្វើស្រែចំការ ឲ្យ១សប្ដាហ៍មើលថែទាំ កុំខ្ជិលកុំ
ប្រចាំ ចបច្បូកដីកស្មៅល្អិតផង ៗ កុំឲ្យខាតកំឡាំង
តោះខែប្រាំងប្រើឲ្យផង ទឹកទៅស្រោចស្រប់ផង
ឲ្យល្អូតលាស់មានផ្កាផ្លែ ៗ ធ្វើការកុំគិតព្រួយ

ខ្លួនឯងមួយកុំត្អូញត្អែរ ខ្ពាំងខ្សោយកុំឲ្យល្ហែ ខ្ជាប

តែខៀយហើយមិនធ្វើ ៗ ជាន់យប់បិតបុស្សី

ត្បាញជាល្អីគោមល្ខើ កុំឲ្យស្រីស្តីលើ ឥត

អំពើធ្វើលេងទៅ ៗ កុំទុកដៃទទេ ជាន់ទំនេរ

ហោចស្មោគ្រោក ខានផ្ទះខានលំនៅ ឲ្យរក់លកាល

កើតសុខា ៗ ឲ្យមានក្តីបារម្ភ ធ្វើស្រែកុំ

ពោលបំការ ដីនៃផែកកាំបិតព្រា ទុកឲ្យជាកុំ

ឲ្យបាត់ ៗ ដេកយប់ឲ្យរាំងទ្វារ ទ្រព្យជាៗប្រុង

ប្រយ័ត្ន ត្រចៀកចាំកុំភ្លាត់ កុំភ្លេចពោលមិនដឹង

ខ្លួន ៗ ប្រយ័ត្នប្រយោជន៍យូរ ទោះលក់ដូរមើល

ថៃថ្លុន ទោះទ្រព្យរបស់ខ្លួន ឲ្យសួរកូនសួរប្រពន្ធ ៗ

កុំភាន់ឯងជាប្រុស ចាយរបស់មិនគិតគន់ មិន

ដឹងផល់ប្រពន្ធ ព្រមព្រៀងគ្នាឥតបើថា ។ ទោះបី

បើបងប្អូន ពឹងគេខ្លួនទៅណា ៗ ទោះទៅលេង

ឥតការ ឥតគេរកដើរឆ្ងាយជិត ។ ឲ្យប្រាប់អ្នក

នៅផ្ទះ កុំរលះឥតគំនិត គេភ័យព្រួយចិត្តគិត

ព្រោះមិនដឹងជាទៅណា ។ បើទៅជាមានភ័ព្វ

ប្រសើរគាប់នោះឥតថា ប្រសិនពានពោះខ្វា

ខ្យល់ចាប់ចុកឥតគេសម ៗ ទោះដើរមានដំណឹង

ឲ្យរំពឹងគិតបារម្ភ នឹងដើរៗឲ្យសម យប់

ព្រលប់ឲ្យមាត់ក ។ កុំស្ងៀមកុំស្ងាត់ពួន លប

លាក់ខ្លួនខ្លាចមិនល្អ ឲ្យមើលឲ្យមាត់ក ដើរឲ្យ

ស្មោះសោះគេថា ៗ ទោះខ្លួនជាប៉ុន្មាន ពាក្យ

សន្តានរៃធ៌មុសា គេម៉ៃមកគាត្នា តាមដំណឹង

ដំណើរខុស ៗ កូនអើយបាកុំធ្លោយ កុំធ្លាប់ឲ្យ

គាប់កេរ្តិ៍យស ធម្មតាកើតជាប្រុស ឲ្យគេរៀន

ច្បាប់មាត្រា ៗ លោកថាហៅឆ្កួតបី មួយឆ្កួត

ស្រីមួយឆ្កួតស្រា ៗ មួយឆ្កួតល្បែងពាលា លេង

បៀប៉ោផ្គុំតាត់ ៗ ចាក់មាន់ចាក់ទា ជល់

គ្នាល់គ្នាបរបាញ់សត្វ អន្ទាក់ដាក់បន្ទាត់ ល្បែង

អស់នោះមិនកំណើត ៗ ធម្មតាប៉ោនឹងបៀ មិន

ផលខ្វះណានឹងកើត មិនឮមានកំណើត មាន

តែលិចលង់ខ្លួនទេ ៗ ជួនកាលគេចាញ់ឯង

រៀនកលល្បែងតែងនឹងវេ មានកាលឯងចាញ់គេ

កុំទុកចិត្តថាឯងប៉ុន ៗ ពីព្រឹកស្លៀកហូលដេរ

ល្ងាចស្លៀកសខ្វះបង់ក្បិន ពីព្រឹកឥតគ្រូក្បាលបេចិន

ល្ងាចមិនចាន់ ចិនដាក់ខ្នោះ ៗ ជួនកាលវាចងជើង
ព្យួរខ្ពស់ឡើងក្បាលដាំចុះ ក្អែកស្ទឹងតឹងក្រញុះ
វាទារប្រាក់ឲ្យបានឆាប់ ៗ មើលមុខល្អតិចអ្វី
មិនខ្មាសស្រីផ្ការឈរស្ដាប់ មុខមិញដូចគេស្ទាប់
មាត់ស្ញិញស្ញាញពេចដូចក្មេង ៗ ស្រែកថ្ងូរអេះ
អូយអើយ អាចិកអើយអាណិតផង អញរក
ប្រាក់ឲ្យឯង ឲ្យអាចិកស្អែកនេះបាន ៗ ចិនឮ
ព្រមស្រាយមក បណ្ដើររកប្រាក់សន្ទាន តឹង
ទារទាល់តែបាន ទ្រព្យឲ្យទៅទើបវាលែង ៗ
អ្នកអាយអ្នកអើយកុំ គួរបារម្ភពល់តែល្បែង កុំល
កុំលុកលេង គួរឲ្យវាងឲ្យវៀរសោះ កុំឈរ
កុំឈប់ជិត ក្រែងមិនអត់បង់កេរ្តិ៍កោះ កុំល្បែង

ល្បែងនោះសោះ   គួរឲ្យដោះឲ្យដើរចេញ ៗ

ច្បាប់នេះជាប់ពល់ខ្លួន   ទោះបងប្អូនមិត្តសំឡាញ់

តឹងខ្លួនឯងឲ្យចេញ   ធានាទ្រព្យគ្នាយកទៅ ៗ

ឯទ្រព្យបានទៅវា   ឯងធានាស្រាប់តែនៅ វាបាន

ទ្រព្យយកទៅ ខ្លួនឯងនៅធានាស្រាប់ ៗ ដល់គេ

មកតឹងទារ   អ្នកធានាឲ្យបានឆាប់   មិនបានគេ

ប្រចាប់   ទៅជាខ្ញុំព្រោះធានា ៗ ទោះបងប្អូន

ធុរៈ   ក្រជំពាក់គេតឹងទារ   បើមានទ្រព្យជួយជា

កុំធានាណាអ្នកអាយ ៗ កូនអើយចូរបាចាំ ឪពុក

ផ្ដាំកុំបីណាយ   ប្រយ័ត្នពល់រូបកាយ   កុំឲ្យភ្លេច

ពាក្យនេះណា ៗ មួយទៀតហាមគ្រួស្រី   គួរកុំ

បីសេពកាមា   វាតែងទាញអាត្មា   នាំវង្វេងភ្លេច

ម្ដាយបុណ្យ ។ ក្មេងសីលធានសួនស្រោះ
ក្មេងឃ្នាន់ខ្នោះដល់ជីតដន្ទ ក្មេងពោះក្មេងទាំង
គុណ ក្មេងទាំងការកាន់សោយ ។ បង្កើត
តែទោសទុក្ខ បើបានសុខសឹងប្រែក្លាយ បង្កើត
ក្ដៅក្រហាយ ឲ្យទាស់ខែងខឹងទឹងគ្នា ។
ចង់ទោសគុំគគ្គួន មិនគិតខ្លួនខ្លាចមរណា មាន
កាលក្តយនឹងមា គំធ្វើគ្នាឲ្យសោះសូន្យ ។
បង្កើតតែបិត្តធំ ទៅគុំទុំទឹងដីដូន ឯបងខឹងទឹងប្អូន
ម្ដាយទឹងកូនគុំគួនគ្នា ។ ខ្ញុំគុំកាប់ម្ចាស់ ឲ្យ
ក្ដៅណាស់កន្ត្រអគ្គា កើតទោសខឹងទឹងគ្នា ជា
គំនុំពុំត្រាស្បើយ ។ មានកាលគេដាក់ឃ្នាង រាំមិន
ធន់ពាលចិត្តឡើយ លក់ខ្លួនខ្ញុំគេហើយ មិន

ខ្លាចស្លាប់ផល់អាត្មា ៗ គេកាប់ដោតទាំងក្បាល
មិនបេះពាលចិត្តឡើយណា ភ្លេចខ្លួនសូន្យសោះ
សា ទឹកតែត្រង់សេពសប្បាយ ៗ រីឯកាម
កិលេស កុំប្រហែសគួរឲ្យណាយ ស្អិតណាស់
ណាអ្នកឆាយ អ្នយអើយកុំគិតសង្ស័យ ៗ នេះឯងពី
ហៅឆ្កួតស្រី គួរកុំបីឲ្យអាល័យ ចូរចងចាំសព្វថ្ងៃ
ទុកទូន្មានអង្គអាត្មា ៗ អ្នកប្រាជ្ញលោកនិទាន ទុក
ទូន្មានកល់រូបផ្កា មួយហៅឆ្កួតស្រា នោះកុំផឹកវា
ស្រវឹង ៗ វានាំភ្លេចវិញ្ញាណ ភ្លេចសីលទានសោះ
សូន្យឈឹង ផឹកហើយមិនដែលនឹង នាំចិត្តនោះឲ្យ
ធំក្រៃ ៗ ឯខ្លួនឯងតូចទេ មើលទៅគេប៉ុនមេដៃ
កំឡាំងឯងស្មើបៃ មិនកោតគេតិចឡើយណា ៗ

ក្អេងក្អាងពាក្យកក្អែរ អួតពូកែបទបានស្រា មិន
មានខ្លាចនរណា ស្រដីកោងរកកលេះឈ្លោះ ៗ
បញ្ចោរបញ្ចៀសផ្តាស់ ដេរដងដាសមិនបំណោះ
នាំហេតុតែឈ្លោះ ធ្វើយធ្វឹងពាក្យឲ្យបានទាក់ ៗ
ប្រពន្ធឃើញឃាត់ទៅ ប្តីមិនត្រូវថាកុំអួក ឯង
ខឹងណេវាយធាក់ ដោយចិត្តធំបទបានស្រា ៗ
មានកាលដួនស្រវឹង ពុំមានដឹងខ្លួនឡើយណា
ដើរដួលដេកផ្កាប់ផ្ងារ ស្រាតសំពត់អស់ពុំដឹង ៗ
គេឃើញអស់ខ្មាសក្មុំ ក្មេងមកជុំសើចទ្រហឹង
ដេកដូចគេស្លាប់ឈឹង ក្អែកក្អួតពាសពេញទាំង
ខ្លួន ៗ កំណើតអ្នកផឹកស្រា កុំអួតថាឯងនឹងខ្លួន
ផឹកហើយស្រវឹងមួន ខ្លួនខ្សត់ទេអួតថាមាន ៗ

អ្នកស្លូតទៅជាកាច ឯអ្នកខ្លាចទៅជាហ៊ាន

ខុសត្រូវទៅបំពាន បំពុលខ្លួនឲ្យបានបាប ៗ នេះ

ឯងហៅឆ្គួតស្រា ក្នុងធម៌ថាពៀរជាប អ្នកណា

ផឹកហើយបាប បង់កិត្តិយសពុំសួស្តី ៗ គួរកុំសេព

សុរា នាំគ្នាឲ្យអប្រីយ ទីងធ្លាក់ទៅអវិចី នរកនេ

ទុក្ខវេទនា ៗ ហៃអស់ជនទាំងទាំងឡាយ កុំពាយ

មាយក្នុងអគ្គ៌ា ចូរស្តាប់ច្បាប់នេះណា ទុកទូន្មាន

ខ្លួនសព្វថ្ងៃ ៗ នេះឯងហៅឆ្គួតបី លោកប្រដ៏ក្នុង

ធម៌ថ្ងៃ បើអ្នកណាមួយនៃ ទឹកប្រាថ្នាដោយ

បំណង ៗ លោកបង់ជាឧបមា ឲ្យអ្នកណាមួយ

ផ្ចិតផ្ចង់ យកដែកដុលពោះបង់ ក្នុងភ្លើងក្រាន

ឆេះប្រាលឆ្អៅ ៗ បើកាន់ដែកដែលដុត នោះ

មុខមិនមានក្ដៅ កាន់បាននោះទើបហៅ ចិត្តមុត មែនមិនគិតប្រាណ ។ នោះទើបលោកឲ្យធ្វើ នូវអំពើទាំងបីបាន ដោយធម៌ពីបូរាណ លោកឧបមាដូច្នេះណា ។ ចាត់បែងតែងជាបទ ព្រហ្មប្រាកដកាលបិតា ប្រដៅខ្ញុំនេះណា សព្វសេចក្ដីដូច្នេះនៃ ។ កិច្ចកាព្យពាយរៀបរស ខ្ញុំនាមឈ្មោះបណ្ឌិតមៃ គិតចងជាសេចក្ដី ប្រដៅផងបច់ម្ល៉េះហោង ។

=ចប់=

ពន្យល់ពាក្យ

រៀមច្បង= បងចង្អស់

អាធ៌អុធ៌= ពាគធំៗ

វាលកាល= ភិលស្រឡះ

វិនមុសា= រមែងពោលប្រកាន់

ក្ស័យ ពិន័យ= ផាក, ប្រាក់ផាក

កាមកិលេស= សេចក្តីប្រាថ្នាជាបំណង

ចទញាទស្រោ= ព្រោះជាធស្រោ

ស្រវឹងមួន= ស្រវឹងខ្លាំង

សេពសុរា= ប្រព្រឹត្តស្រា

សវិថី= ស្ពានធរកយ៉ោងគ្រោ

មូលនិធិខ្មែរសម្រាប់ការសិក្សា   ករុណាខ្មែរ

ឃីម បូរ៉េន

មេសា ឆ្នាំ ២០១៥

បណ្ឌិតប៉ែន សេដ្ឋារិន

ដើម្បីបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ ដោយមិនគិតយកកម្រៃ

ខ្ញៅ ឃុនសំរ៉ង

រោងពុម្ពសិទ្ធ
៤៦៥ មហាវិថីព្រះបាទមុនីវង្ស

តម្លៃ ៣រ០០